

PREHĽAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie august 2011
I. senát

Nálezy:

spisová značka	I. ÚS 408/2010
sudca spravodajca	Marianna Mochnáčová
druh konania	čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - vyhovené
dátum rozhodnutia	16. júna 2011
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľ (obchodná spoločnosť – vydavateľ denníka) namietal porušenie svojich základných práv rozsudkom krajského súdu z 23. marca 2009.</p> <p>Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ vystupoval v procesnej pozícii odporcu v konaní o ochranu osobnosti vedenom okresným súdom. Navrhovateľom v tomto konaní bol JUDr. Š. H. (ďalej len „navrhovateľ“), ktorý sa žalobou o ochranu osobnosti domáhal zaplataenia nemajetkovej ujmy a uverejnenia ospravedlnenia v denníku S.</p> <p>Okresný súd rozsudkom z 18. júna 2007 uložil sťažovateľovi povinnosť uverejniť v denníku S. text ospravedlnenia navrhovateľovi a povinnosť zaplatiť mu náhradu nemajetkovej ujmy.</p> <p>Po podaní odvolania sťažovateľom krajský súd rozsudkom z 23. marca 2009 zmenil rozsudok z 18. júna 2007 tak, že čiastočné späťvzatie návrhu vo výroku pripustil, rozsudok súdu prvého stupňa v tejto časti zrušil a konanie zastavil. Krajský súd súčasne rozsudok z 18. júna 2007 vo zvyšnej časti potvrdil.</p> <p>Argumenty sťažovateľa, ktorými odôvodňuje porušenie v sťažnosti označených práv, možno v podstate rozdeliť do dvoch smerov, a to na:</p> <p>a) námietky sťažovateľa namietajúce jeho nesprávnosť predovšetkým v dôsledku neexistencie zásahu sťažovateľa do práv navrhovateľa, podľa ktorých</p> <ul style="list-style-type: none">- uvedený rozsudok krajského súdu je arbitrárny, resp. nie je dostatočne odôvodnený, pretože z neho nie je zrejmé, ako mohlo dôjsť k neoprávnenému zásahu do práv navrhovateľa tvrdením „odsúdil katolíckeho kňaza za prejavy viery“, ktoré sa v uvedenom článku nenachádza a ktoré z článku „vydedukoval“ len navrhovateľ a viacerí ním navrhnutí svedkovia,- krajský súd sa nevysporiadal s argumentáciou sťažovateľa, ktorou preukazoval pravdivosť podkladov na vytvorenie hodnotového úsudku vyjadreného v článku v znení: „Sudcovia, čo súdili za prejavy viery sa neospravedlnili“, resp. nevysporiadal sa s otázkou, či je možné logickým úsudkom dospieť k názoru, ktorý je podstatou tohto hodnotiaceho úsudku prezentovaného v článku a predpokladom zistenia neoprávnenosti zásahu (z podkladov opierajúcich sa o historiografiu a pramenné zdroje),- súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci neskúmali pasívnu legitímáciu sťažovateľa, keďže v článku sa nenachádzal výrok deklarovaný ako neoprávnený zásah

	<p>do cti, dôstojnosti a vážnosti navrhovateľa, sťažovateľovi nemohla vzniknúť hmotnoprávna povinnosť ospravedlniť sa,</p> <p>b) námietky, ktorými sťažovateľ namietal neprímeranosť sumy navrhovateľovi priznanej nemajetkovej ujmy, podľa ktorých:</p> <ul style="list-style-type: none"> - priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy navrhovateľovi týkajúceho sa jej dôvodu a sumy nemá podklad vo vykonanom dokazovaní, ktoré nepreukázalo, že dôstojnosť a vážnosť navrhovateľa bola v spoločnosti znížená v značnej miere, - obmedzenie práva slobody prejavu sťažovateľa v danom prípade nie je primerané sledovanému účelu, keďže konajúce súdy napriek neexistencii predpokladov umožňujúcich obmedzenie slobody prejavu sťažovateľa ju obmedzili tým najprísnejším spôsobom, a to priznaním náhrady nemajetkovej ujmy, - v predmetnej veci neboli splnené ústavné a zákonné predpoklady obmedzenia slobody prejavu sťažovateľa a tam, kde test ústavnej komformity obmedzenia slobody prejavu súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci vykonali, sú ich závery nesprávne, negujú podstatu a zmysel práva na slobodu prejavu.
<p>ratio decidendi</p>	<p>K argumentácii uvedenej v bode a) súvisiacej s namietanou arbitrárnosťou rozsudku krajského súdu z 23. marca 2009 v dôsledku neexistencie zásahu sťažovateľa do práv navrhovateľa</p> <p>Ústavný súd vykonal test proporcionality založený na hľadaní odpovedí na otázky KTO, O KOM, ČO, KDE, KEDY a AKO v danom prípade „hovoril“ (uverejnil informáciu).</p> <p>1. KTO zásah do práva na ochranu osobnosti (práva na súkromie) vykonal</p> <p>Z judikatúry ESLP vyplýva, že privilegované postavenie z hľadiska ochrany slobody prejavu patrí novinárom a masmédiám, a to zvlášť pri informovaní o veciach verejného záujmu (napr. rozsudok ESLP Prager a Oberschlick v. Rakúsko z 26. apríla 1995, sťažnosť č. 1594/90 alebo rozsudok ESLP Bladet Tromso a Stensaas proti Nórsku z 20. mája 1999, sťažnosť č. 21980/93). Novinári majú (sociálnu) povinnosť poskytovať informácie a myšlienky týkajúce sa všetkých záležitostí verejného záujmu a verejnosť má právo takéto informácie dostať. Novinárom je dokonca umožnené používať určitú mieru prehánania a provokácie (Perna c/a Taliansko). Ústavný súd akceptuje uvedený prístup ESLP, a to nielen z dôvodu jeho authority, ale hlavne z presvedčivosti jeho argumentácie. Vo vzťahu k uvedenému ústavný súd ešte podotýka, že v predmetnej veci je sťažovateľ vydavateľom denníka S., v ktorom bol inkriminovaný článok uverejnený. Sťažovateľ je v danom prípade teda „nositeľom“ slobody prejavu, a preto sa na neho vzťahuje zvýšená ochrana (privilegované postavenie) poskytovaná novinárom, resp. masmédiám, ktorú bolo potrebné pri rozhodovaní predmetnej veci zo strany všeobecných súdov primeraným spôsobom zohľadniť.</p> <p>2. O KOM bol inkriminovaný článok a do koho osobnostnej sféry zasahoval</p> <p>Dôsledkom snahy o podporu výmeny názorov o verejne zaujímavých témach je aj kategorizácia osôb, ktorých sa informácie uvedené v tlači týkajú a do ktorých osobnostnej sféry negatívne zasahujú, resp. môžu zasahovať. Hranice akceptovateľnosti šírenia informácií týkajúcich sa osobnostnej sféry sú najširšie u politikov a najužšie u „bežných“ občanov.</p> <p>V danom prípade inkriminovaný článok obsahoval informácie týkajúce sa v tom čase sudcu najvyššieho súdu – navrhovateľa, t. j. osoby vo verejnej funkcii, ktorý navyše pôsobil pred uverejnením uvedeného článku v rokoch 1998 – 2003 aj ako jeho predseda, t. j. osoba verejnosti známa. Sudca ako reprezentant verejnej moci musí byť uzrozumený s tým, že jeho postup môže byť predmetom kritiky, a preto uňho treba predpokladať vyšší stupeň tolerancie a nadhľadu než napr. u bežných ľudí. Ešte vyššie je postavená miera akceptovateľnosti prípustnej kritiky u sudcov najvyššieho súdu vzhľadom na predmet ich rozhodovacej činnosti, resp. skutočnosti, že rozhodujú o najzávažnejších prípadoch, ktoré sú zväčša verejnosti známe, je táto miera vyššia než u sudcov súdov nižšieho stupňa. V okolnostiach posudzovanej veci je potrebné brať do úvahy, že inkriminovaný článok priniesol tvrdenia, ktoré sa týkali výkonu súdnictva navrhovateľom v časoch neslobody, t. j. informácie, ktoré nemali súkromnú povahu, ale týkali sa jeho profesnej činnosti a boli príspevkom do verejnej diskusie týkajúcej sa vyrovnania sa súčasného súdnictva, ktoré neprešlo po roku 1989 osobitnou obmenou, so skutočnosťou, že v ňom pôsobia a rozhodujú sudcovia, ktorí túto funkciu zastávali i v časoch neslobody, kedy pri výkone ich</p>

funkcie, vzhľadom na v tom čase platné právne predpisy, nemohli vždy rešpektovať základné ľudské práva a slobody. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôraznil, že poslaním tlače je nepochybne šíriť informácie a myšlienky o otázkach verejného záujmu, pričom zároveň je nepochybniteľným právom verejnosti takéto informácie prijímať (dostať). Otázkou verejného záujmu je teda nepochybne aj činnosť sudcov či okolnosti súvisiace s výkonom tejto funkcie.

Na druhej strane sa inkriminovaný článok nepochybne týkal aj navrhovateľa a bol objektívne spôsobilý svojím obsahom vyvolať negatívny zásah do jeho osobnostnej sféry, keďže navrhovateľ v ňom bol identifikovaný svojím menom i postavením v justícii, ktoré v tom čase zastával.

3. ČO bolo obsahom inkriminovaného článku

Pri posudzovaní proporcionality medzi slobodou prejavu a právom na ochranu osobnosti sa ústavný súd zamerával aj na obsah prejavu sťažovateľa, ktorý mal spôsobiť neprípustný zásah do osobnostných práv navrhovateľa.

V článku uverejnenom v denníku S. 28. februára 2005 pod názvom „Sudcovia, čo súdili za prejavy viery, sa neospravedlnili“ bolo uvedené: „... ďalší sudca Najvyššieho súdu a jeho nedávny predseda Š. H. odsúdil ešte ako okresný sudca v roku 1985 na 28 mesiacov nepodmienečne katolíckeho kňaza B. C. J.“.

Z citovaného vyplýva, že obsahom inkriminovaného článku boli (ako už bolo uvedené) nepochybne veci dôležitého verejného záujmu – verejná diskusia o stave súdnictva v súvislosti s výkonom verejnej funkcie sudcov z obdobia neslobody. Išlo o veci, o ktorých sú novinári, masmédiá, a teda aj sťažovateľ v súlade so svojimi úlohami a poslaním v demokratickej spoločnosti povinní informovať, pričom verejnosť má právo takéto informácie dostať (získať). Sťažovateľ v danom prípade informoval o otázkach legitímneho verejného záujmu.

Čo sa týka osoby navrhovateľa, sťažovateľ čo do skutkových zistení uverejnil iba pravdivú informáciu, podľa ktorej navrhovateľ v minulosti odsúdil katolíckeho kňaza na a uložil mu nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 28 mesiacov. Zasadenie tejto informácie do celkového kontextu článku v spojení s jeho nadpisom však naznačovali, že navrhovateľ v minulosti odsúdil kňaza za prejavy viery.

V súvislosti s argumentáciou sťažovateľa týkajúcou sa neexistencie neoprávneného zásahu do práv navrhovateľa, ústavný súd konštatuje, že považuje za nesporné, že výpovedná hodnota inak pravdivého tvrdenia môže byť s ohľadom na kontext článku, v ktorom je uvedené, značne skreslená, resp. deformovaná (skreslenie môže byť spôsobené formou jeho podania alebo zasadením tvrdenia do takých súvislostí či okolností, ktoré objektívne vyvolá dojem skresľujúci pravdu), a to až do takej miery, že zhodnotením inak pravdivého tvrdenia dospeje čitateľ k nepravde, ktorá môže zasiahnuť do práv iných.

Na druhej strane je potrebné zdôrazniť, posudzujúc uvedený článok ako celok, že jeho účelom nebolo uraziť, ponížiť či znevážiť navrhovateľa, resp. kritizované osoby, t. j. článok sa neobmedzoval len na kritiku navrhovateľa, ale bol príspevkom do celospoločenskej diskusie o otázke verejného záujmu, t. j. o privilegovanej téme požívajúcej vysokú mieru ochrany slobody prejavu.

4. KDE bol inkriminovaný článok uverejnený

Užitočným kritériom pri posudzovaní zásahu do slobody prejavu je miesto zaznenia či uverejnenia sporných výrokov. Vo všeobecnosti platí, že čím hromadnejšie sa informácia distribuuje, tým vyššia je ochrana osobnostných práv. Sporný článok bol uverejnený v denníku S., ktorý má celoslovenskú pôsobnosť a vysoký náklad, nie však v televízii či v inom elektronickom médiu, ktoré treba z hľadiska tohto kritéria posudzovať prísnejšie.

V danom prípade je však nutné vnímať kritérium miesta zaznenia sporných výrokov v spojení s kritériom ich autora. Ak je ich autorom novinár, tak jeho privilegované postavenie do určitej miery neutralizuje kritérium miesta ich zaznenia (m. m. IV. ÚS 139/2010).

5. KEDY bol inkriminovaný článok uverejnený

Sťažovateľ v konaní pred všeobecnými súdmi nepreukázal, že v čase uverejnenia tohto článku existovali informácie (údaje), ktorými disponoval a získal ich z Ústavu pamäti národa, a na základe ktorých by oprávnene mohol v tom čase navrhovateľa zaradiť

medzi sudcov, ktorí v čase neslobody odsúdili za prejavy viery. V prípade ak by takýmito údajmi v tom čase disponoval, tak sa uvedený stav jeho poznania mal odzrkadliť aj v popise okolností spochybňujúcich odsúdenie katolíckeho kňaza za podvod. Sprostredkovanie týchto informácií malo byť teda zo strany sťažovateľa o to opatrnnejšie, že neexistoval dôvod, pre ktorý by informácia pri jej neskoršom zverejnení stratila na význame či hodnote pri dlhodobo prebiehajúcej verejnej diskusii.

6. AKO boli informácie v inkriminovanom článku formulované

Európsky súd pre ľudské práva pri posudzovaní limitov slobody prejavu starostlivo rozlišuje medzi faktami a hodnotiacimi úsudkami. Existenciu faktov možno preukázať, zatiaľ čo otázka pravdivosti hodnotiacich úsudkov nepripúšťa dôkazy (Lingens c. Rakúsko, spomínaný rozsudok; obdobne Feldek c. Slovenská republika, rozsudok z 12. júla 2001). Aj keď hodnotiaci úsudok vzhľadom na svoj subjektívny charakter vylučuje dôkaz pravdy, musí vychádzať z dostatočného faktického základu (Jerusalem c. Rakúsko, rozsudok z 27. februára 2001). Z uvedeného vyplýva, že ak v konkrétnom prípade sú z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti posudzované hodnotiace úsudky, tak je ochrana výrokov takého charakteru z hľadiska slobody prejavu s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu intenzívnejšia ako v prípade uverejnenia faktov (skutkových tvrdení), ktoré sa môžu ukázať neskôr ako nepravdivé.

Ústavný súd súhlasí so záverom krajského súdu, z ktorého vyplýva, že samotné pravdivé tvrdenie sťažovateľa o navrhovateľovi, podľa ktorého odsúdil v roku 1985 ako sudca Okresného súdu Poprad na 28 mesiacov nepodmienečne katolíckeho kňaza B. C. J., nemožno izolovať od článku ako celku, ktorého cieľom bolo spochybnenie morálnej spôsobilosti niektorých sudcov pôsobiacich v období neslobody zastávať funkciu sudcu v súčasnosti, o čom napokon svedčí aj samotný názov článku „Sudcovia, čo súdili za prejavy viery, sa neospravedlnili“.

Aj podľa názoru ústavného súdu malo použitie ináč pravdivého výroku v celkovom kontexte článku jednoznačne priamy vplyv na spochybnenie dôvodu odsúdenia kňaza B. C. J. uvedeného v článku (z celkového kontextu článku vyplýva, že kňaz bol navrhovateľom odsúdený za prejavy viery), a tým vytvorilo predpoklad na prijatie hodnotového úsudku týkajúceho sa spochybnenia morálnej spôsobilosti navrhovateľa zastávať funkciu sudcu v súčasnosti. Z uvedeného následne vyplýva, že vo vzťahu k navrhovateľovi hodnotiaci úsudok nevychádzal z pravdivo podaných východísk, resp. v článku preň nebol poskytnutý dostatočný faktografický základ. Napriek tomu bol v predmetnom článku prezentovaný hodnotiaci súd vyslovený kategoricky bez toho, aby dával priestor čitateľom sformovať si vlastný názor na dôvod odsúdenia uvedeného kňaza, resp. dôvod spochybnenia morálnej spôsobilosti navrhovateľa zastávať funkciu sudcu. Z uvedených dôvodov sa ústavný súd stotožňuje so záverom krajského súdu, podľa ktorého pre vyslovenie v článku uvedeného hodnotového úsudku vo vzťahu k navrhovateľovi neexistovala dostatočná skutková základňa odôvodňujúca jeho opodstatnenosť, a preto došlo k neoprávnenému zásahu do práv navrhovateľa.

Ústavný súd súhlasí s názorom sťažovateľa, že kritika spoločenských javov je potrebná a v zásade ju nemožno považovať za zásah do práv chránených v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Ak však zo skutkových okolností uvedených v článku nemožno vyvodiť zodpovedajúce závery, nejde o právom prípustnú kritiku, ale o tvrdenie, ktoré nemá základ v skutkovom dejí. Za pravdivé opísanie skutkových okolností nemožno považovať také, keď autor článku síce uvedie pravdivé skutočnosti, ale niektoré skutočnosti vynechá alebo ich nerozvedie do tej miery, aby si čitatelia mohli vytvoriť vlastný názor na vec. Tento spôsob opísania skutkového deja čitateľovi neumožňuje v konečnom dôsledku urobiť si vlastný hodnotiaci úsudok, resp. má za následok skreslenie jeho hodnotiaceho úsudku. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na rozhodnutie EŠLP z 27. februára 2001 vo veci Jerusalem c. Rakúsko, v ktorom uviedol, že tam, kde vyhlásenie prerastie do hodnotiaceho výroku, proporcionalita zásahu môže závisieť na tom, či existuje dostatočná skutková základňa pre napadnuté vyhlásenie, pretože dokonca aj hodnotiaci výrok bez akejkoľvek skutkovej základne na jeho podporu môže byť prehnaný.

S ohľadom na uvedené ústavný súd v závere konštatuje, že v posudzovanej veci

sťažovateľ, ktorý má ako vydavateľ denníka S. pri ochrane slobody prejavu v zmysle judikatúry ESLP i ústavného súdu privilegované postavenie, uverejnil v tomto periodiku príspevok do verejnej diskusie o stave súdnictva týkajúcej sa vykonávania funkcie sudcov osobami, ktoré v časoch neslobody súdili ľudí za prejavy viery. Ústavný súd rovnako ako judikatúra ESLP nepopiera právo novinára dopustiť sa aj určitého zjednodušenia, či dokonca nepresnosti, avšak za súčasného rešpektovania zásady, že uverejnenie informácií v relevantnom čase zodpovedalo reálne existujúcim skutočnostiam (porovnaj k tomu napr. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 156/99). Táto zásada však v uvedenom prípade zo strany sťažovateľa dodržaná nebola, o čom svedčí voľba kategorických jednoznačných formulácií, ktoré nedávali čitateľom možnosť vytvoriť si vlastný názor pre nedostatok obsiahnutých informácií, ale naopak nútili ho k tomu, aby prijal tvrdenie autora článku (svedkyne, pozn.), že aj v tomto prípade došlo k odsúdeniu osoby za prejav viery. Pritom použitím podmienenej formy vyjadrovania v súvislosti s popisom konania navrhovateľa v minulosti sa takémuto zásahu do jeho práv mohol sťažovateľ veľmi jednoducho vyhnúť.

Za daných okolností možno podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovať záver krajského súdu, že pri konflikte slobody prejavu a práva na ochranu osobnosti bolo v danom prípade potrebné uprednostniť ochranu práva na ochranu osobnosti navrhovateľa, t. j. že sťažovateľ uverejnením uvedeného článku prekročil ústavou mu garantovanú slobodu prejavu a neprípustným spôsobom zasiahol do osobnostných práv navrhovateľa.

K argumentácii uvedenej v bode b), ktorou sťažovateľ namietal neprimeranosť sumy navrhovateľovi priznanej nemajetkovej ujmy, resp. neprimeranosť opatrení prijatých v záujme obmedzenia slobody prejavu

V konaniach o ochranu osobnosti má fyzická osoba v súlade s § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka právo aj na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, a to najmä v prípadoch, ak došlo k zníženiu jej dôstojnosti či vážnosti v spoločnosti. Pri určení jej sumy prihliada všeobecný súd hlavne na závažnosť vzniknutej ujmy, ako aj na okolnosti, za akých došlo k porušeniu jej práv. Ustanovenie § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka teda nelimituje súd pri priznaní rozsahu náhrady nemajetkovej ujmy. Posúdenie týchto okolností ponecháva na úvahu súdu, pričom táto úvaha nemôže prekračovať únosnú mieru, ale musí spočívať na logických a legitímnych faktoch. Je nepochybné, že hranice, v rámci ktorých by sa mala pohybovať takáto úvaha súdu, musia byť istým spôsobom dané, pričom táto ich danosť je závislá od individuality každého prípadu a zároveň musí byť podmienená dôvodmi, na ktorých sa priznanie zakladá. To však neznamená, že priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch musí mať pre určitý okruh zásahov do práv spojených s ochranou osobnosti taký rozsah, pri iných zase onaký. Podstatná je jedinečnosť prípadu, a s tým spojená konkrétna intenzita zásahu a jej následky. Na základe toho potom všeobecný súd rozhodne o návrhu na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za porušenie práv a v odôvodnení svojho rozhodnutia uvedie dôvody, ktoré ho k vysloveniu takéhoto záveru viedli.

Inak povedané, zváženie možností odškodnenia, resp. odstránenia následkov zásahu do práva na ochranu osobnosti je vecou voľnej úvahy súdu. Zákon pritom súdu stanovuje len jedno z kritérií, ktoré má pri tomto zvažovaní vziať do úvahy, a to, či zásahom došlo k zníženiu dôstojnosti, resp. vážnosti osoby v značnej miere. Z uvedeného vyplýva povinnosť súdu v každom prípade brať do úvahy pri rozhodovaní o priznaní nemajetkovej ujmy intenzitu zásahu, avšak rozhodne ho nezbavuje povinnosti prihliadať aj na ďalšie okolnosti prípadu. Neprimerané sankcie zo strany súdov by totiž v takýchto prípadoch mohli spôsobiť odradenie širiteľov informácií – predovšetkým novinárov (tlaču) od plnenia, resp. vykonávania ich základnej funkcie „strážneho psa“ v demokratickej spoločnosti.

V uvedenom prípade je odôvodnenie rozsudku krajského súdu z 23. marca 2009 týkajúce sa priznania nemajetkovej ujmy navrhovateľovi prima facie arbitrárne a zjavne neodôvodnené (in abstracto), neprimerane prísne, nevyvážené, nezohľadňujúce argumenty sťažovateľa ani okolnosti predmetnej veci (in concreto). Podľa názoru ústavného súdu namietanie porušenia (aj) základného práva na súdnu ochranu je v demokratickej spoločnosti natoľko závažné, že pri jeho interpretácii neprichádza do úvahy

	<p>zužujúci výklad a ani také formálne interpretačné postupy, následkom ktorých by mohlo byť jeho neodôvodnené (svojvoľné) obmedzenie, či dokonca popretie. V okolnostiach danej veci arbitrárnosť namietaného rozsudku krajského súdu v časti o priznaní nemajetkovej ujmy navrhovateľovi ústavný súd posúdil v súvislosti s tým, čo bolo v hre medzi účastníkmi súdneho konania, aké dôkazy účastníci v tomto smere predložili a samotnými závermi (ich nenáležitým vyhodnotením) zo strany krajského súdu. Krajský súd napríklad v súvislosti s výškou priznanej nemajetkovej ujmy nijako nezohľadnil a ani nevyhodnotil fakt, že navrhovateľ v priebehu odvolacieho konania zobral sčasti návrh späť (čo krajský súd pripustil, pozn.), pričom okresný súd priznal tú istú sumu (1 000 000 Sk) z titulu nemajetkovej ujmy aj v spojitosti s touto časťou pôvodného návrhu.</p> <p>Podľa ústavného súdu podstatným v okolnostiach danej veci bolo prihliadnúť na skutočnosť, že navrhovateľ ako osoba verejne známa zastávajúca funkciu sudcu najvyššieho súdu má medze prípustnej kritiky vytyčené menej prísne, a taktiež na to, že účelom uvedeného článku bolo prispieť k verejnej diskusii o veciach verejného záujmu, a nie poškodenie dobrého mena navrhovateľa alebo kritika nestrannosti a nezávislosti súdnictva. V danom prípade bol uvedený článok príspevkom do verejnej diskusie o stave súdnictva, konkrétne o morálnej spôsobilosti sudcov pôsobiacich v období neslobody súdiť v súčasnosti, v prípade, ak súdili osoby za prejavy ich viery na základe vtedy platných zákonov, ktoré však odporovali a popierali v súčasnosti už v spoločnosti plne rešpektované základné ľudské práva a slobody. O miernosti tónu uvedeného článku svedčí aj cieľ tohto článku, ktorým je získanie morálneho zadosťučinenia spoločnosti formou ospravedlnenia sa týchto sudcov, nie ich odstúpenie či odvolanie. V tejto súvislosti krajský súd nedal presvedčivú odpoveď ani na otázku, či v okolnostiach danej veci predmetom posudzovaného článku bola kritika osoby sudcu, alebo išlo o kritiku súdneho rozhodovania (rozhodnutia), ktoré rozlišovanie má pri ochrane osobnosti a prípadnom priznaní nemajetkovej ujmy nepochybne právny význam.</p> <p>Vzhľadom na uvedené dospel ústavný súd k záveru, že obmedzenie slobody prejavu sťažovateľa, ktoré malo za následok rozhodnutie o povinnosti zaplatiť navrhovateľovi nemajetkovú ujmu, nemožno vo vzťahu k sledovanému legitímnemu cieľu považovať za primerané a legitímne odôvodnené. Ústavný súd preto konštatuje, že rozsudkom krajského súdu z 23. marca 2009 došlo tak ako to je uvedené vo výrokovvej časti nálezu, k porušeniu čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj čl. 46 ods. 1 ústavy.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>rozsudok ESEP Prager a Oberschlick v. Rakúsko z 26. apríla 1995, sťažnosť č. 1594/90 rozsudok ESEP Bladet Tromso a Stensaas proti Nórsku z 20. mája 1999, sťažnosť č. 21980/93). Perna c/a Taliansko IV. ÚS 139/2010 Lingens c. Rakúsko Feldek c. Slovenská republika, rozsudok z 12. júla 2001 Jerusalem c. Rakúsko, rozsudok z 27. februára 2001 nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 156/99</p>

<p>spisová značka</p>	<p>I. ÚS 50/2011</p>
<p>sudca spravodajca</p>	<p>Marianna Mochnáčová</p>
<p>druh konania</p>	<p>čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb</p>
<p>druh rozhodnutia a spôsob vybavenia</p>	<p>Nález - vyhovené</p>
<p>dátum rozhodnutia</p>	<p>30. júna 2011</p>
<p>dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv</p>	<p>čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd</p>
<p>skutkový stav a základné fakty</p>	<p>Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu. Podľa sťažovateľky boli porušené jej základné práva tým, okresný súd sa nevysporiadal s námietkami sťažovateľky a na tieto vôbec nereagoval.</p> <p>Rozsudkom krajského súdu z 15. novembra 2007 bola sťažovateľka povinná zaplatiť</p>

	<p>žalobcovi 3 844 925,50 Sk. Rozsudok Krajského súdu z 15. novembra 2007 bol uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 11. decembra 2008 zrušený.</p> <p>Sťažovateľka v stanovenej lehote dlžnú sumu neuhradila, a preto bolo na vymożenie pohľadávky začaté exekučné konanie. Potom, ako sťažovateľka dlžnú sumu uhradila, okresný súd uznesením sp. zn. 12 Er 75/2008 z 9. júla 2008 exekučné konanie zastavil a sťažovateľke uložil povinnosť zaplatiť súdnemu exekútorovi trovy exekúcie v sume 457 787 Sk. Proti uvedenému uzneseniu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 7 CoE 53/2008-95 z 25. novembra 2008 tak, že uznesenie vo výroku o zastavení exekúcie zrušil a zmenil uznesenie o trovách exekúcie tak, že uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť súdnemu exekútorovi trovy exekúcie v sume 457 546 Sk.</p> <p>Vzhľadom na to, že sťažovateľka súdnemu exekútorovi trovy exekúcie dobrovoľne neuhradila, začalo sa proti nej ďalšie exekučné konanie. Sťažovateľka podala 3. augusta 2009 proti tejto exekúcii námietky Vo vzťahu k námietkam sťažovateľky z 3. augusta 2009 okresný súd uviedol: „Keďže súd... vyhlásil ex offo exekúciu za neprípustnú a exekučné konanie zastavil, je zbytočné rozhodovať v takom prípade o daných námietkach.“</p> <p>Proti uzneseniu okresného súdu č. k. 17 Er 162/2009-54 zo 4. decembra 2009 podal odvolanie oprávnený, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 2 CoE 10/2010 z 27. apríla 2010 tak, že napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie</p> <p>Po zrušení uznesenia okresného súdu č. k. 17 Er 162/2009-54 zo 4. decembra 2009 uznesením krajského súdu rozhodol o námietkach sťažovateľky z 3. augusta 2009 okresný súd uznesením vyššieho súdneho úradníka č. k. 17 Er 162/2009-73 z 2. júla 2010 tak, že námietky sťažovateľky proti exekúcii z 3. augusta 2009 zamietol,</p> <p>Proti uzneseniu okresného súdu č. k. 17 Er 162/2009-73 z 2. júla 2010 podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol okresný súd uznesením, ktoré bolo napadnuté sťažnosťou podanou ústavnému súdu.</p>
<p>ratio decidendi</p>	<p>Ako vyplýva z odôvodnenia uznesenia okresného súdu č. k. 17 Er 162/2009-54 zo 4. decembra 2009, okresný súd o vyhlásení exekúcie za neprípustnú a o jej zastavení rozhodol z iných dôvodov, na ktoré sťažovateľka v námietkach proti exekúcii nepoukazovala, a preto sa námietkami sťažovateľky ani nezaoberal. Následne krajský súd uznesením zrušil uznesenie okresného súdu č. k. 17 Er 162/2009-54 zo 4. decembra 2009, pretože sa s dôvodmi, pre ktoré bola exekúcia okresným súdom vyhlásená za neprípustnú a zastavená, nestotožnil. Krajský súd sa námietkami sťažovateľky proti exekúcii vôbec nezaoberal a vo vzťahu k nim nevyslovil žiadny právny názor. Ako vyplýva z uznesenia okresného súdu č. k. 17 Er 162/2009-73 z 2. júla 2010 a následne aj z uznesenia napadnutého touto sťažnosťou, okresný súd zamietol námietky sťažovateľky bez toho, aby sa nimi vôbec zaoberal. Tvrdenie okresného súdu, že námietky sťažovateľky zamietol z dôvodu, že je v zmysle § 226 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) viazaný právnym názorom krajského súdu, je podľa názoru ústavného súdu neakceptovateľné, keď, ako už bolo uvedené, krajský súd vo vzťahu k námietkam sťažovateľky žiadny právny názor nevyslovil.</p> <p>Úlohou ústavného súdu podľa špecifických okolností konkrétneho prípadu posúdiť, či absencia odôvodnenia tak, ako na ňu poukazovala sťažovateľka vo svojej sťažnosti, dosahuje takú intenzitu, že ňou bolo zasiahnuté do základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p> <p>Vo veci sťažovateľky ústavný súd dospel k názoru, že uznesenie okresného súdu, ktorým vôbec nereagoval na námietky sťažovateľky proti exekúcii, pričom iba skonštatoval: „O náhrade trov konania súdneho exekútora teda existuje právoplatné a vykonateľné rozhodnutie, ktoré môže oprávnený vymáhať v tomto konaní. Je potrebné zdôrazniť, že aplikujúc § 226 O. s. p. súd prvého stupňa je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.“, nespĺňa minimálne požiadavky, ktoré sú na odôvodnenie súdnych rozhodnutí kladené.</p> <p>Z uvedených dôvodov ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu.</p>

	<p>Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 20 ods. 1 ústavný súd uvádza, že v nadväznosti na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a zrušenie uznesenia okresného súdu sa v súlade s doterajšou judikatúrou ústavného súdu (II. ÚS 182/06, IV. ÚS 311/08) otvára priestor na to, aby sa okresný súd sám vyrovnal s ochranou označených práv hmotného charakteru. Ústavný súd preto tejto časti sťažnosti sťažovateľky nevyhovел uprednostňujúc právomoc všeobecného súdu na ochranu subjektívnych hmotných práv účastníkov konania pred ochranou v konaní pred ústavným súdom.</p>
 Používané odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEK a iných súdov	II. ÚS 182/06, IV. ÚS 311/08

 spisová značka	 I. ÚS 51/2011
 sudca spravodajca	Marianna Mochnáčová
 druh konania	 čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
 druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	 Nález - vyhovené
 dátum rozhodnutia	 9. júna 2011
 dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	 čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky
 skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovatelia namietali porušenie práva vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) a jeho rozsudkom z 18. augusta 2010.</p> <p>Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sa žalobou podanou 2. júna 2009 krajskému súdu domáhali podľa II. hlavy piatej časti OSP preskúmania rozhodnutia správneho orgánu (rozhodnutia krajského stavebného úradu z 21. januára 2007 vydaného v stavebnom konaní o povolení stavby stavebníkov M. E. a jeho manželky M. E.). Krajský súd viedol konanie o žalobe sťažovateľov pod sp. zn. 1 S 80/2008 a konal so sťažovateľmi ako žalobcami, Krajským stavebným úradom v Bratislave ako žalovaným a za účasti M. E. a M. E. S takto vymedzeným okruhom účastníkov krajský súd rozsudkom z 2. júla 2009 zrušil preskúmané rozhodnutie správneho orgánu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.</p> <p>Na základe odvolania M. E. a M. E. najvyšší súd svojím rozsudkom z 18. augusta 2010 zmenil rozsudok krajského súdu z 2. júla 2009 tak, že žalobu sťažovateľov zamietol.</p> <p>Sťažovatelia namietajú porušenie nimi označených základných práv podľa čl. 46 a čl. 48 ústavy postupom najvyššieho súdu a jeho rozsudkom z 18. augusta 2010. Z obsahu argumentácie sťažovateľov vyplýva, že sťažnosťou namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na vyjadrenie sa ku všetkým vykonaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.</p>
 ratio decidendi	<p>K námietkam sťažovateľov, že manželka E. nemohli mať postavenie vedľajších účastníkov konania na strane žalovaného, pretože uvedené je v rozpore s § 250 ods. 4 OSP, a neboli ani účastníkmi súdneho konania, a preto neboli osobami oprávnenými na podanie odvolania proti rozsudku krajského súdu z 2. júla 2009, ústavný súd konštatuje, že táto argumentácia sťažovateľov nemá oporu v právnej úprave účastníctva v konaní podľa II. hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku platného v rozhodnom období.</p> <p>Manželom E. v posudzovanom konaní neprislúchalo procesné postavenie vedľajších účastníkom na strane žalovaného. V celom priebehu posudzovaného konania platilo ustanovenie § 250 ods. 1 OSP o generálnom účastníctve pre všetky osoby, ktoré by mohli byť zrušením správneho rozhodnutia dotknuté. V obsahu príloh sťažnosti je zjavné, že krajský súd, ako aj najvyšší súd manželom E. akceptoval v procesnom postavení účastníkov konania podľa druhej vety § 250 ods. 1 OSP. Pričom manželom E. v takomto procesnom postavení prislúchali všetky procesné práva účastníka súdneho konania vrátane práva na podanie odvolania proti rozsudku krajského súdu.</p> <p>Ústavný súd preto v argumentácii sťažovateľov o absencii oprávnenia manželom E.</p>

	<p>na podanie odvolania proti rozsudku krajského súdu z 2. júla 2009 nevidel príčinnú súvislosť s možným porušením ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a preto ich sťažnosti v tejto časti nevyhoveli.</p> <p>Sťažovatelia videli porušenie svojho základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v tom, že najvyšší súd „ich právnomu zástupcovi nezaslal k vyjadreniu sa odvolanie a ani doplnenie odvolania manželov E.“.</p> <p>Odvolanie manželov E. proti rozsudku krajského súdu z 2. júla 2009 (podané bez právneho zastúpenia) bolo doručené krajskému súdu v odvolacej lehote 14. augusta 2009 a následne bola kópia tohto odvolania krajským súdom doručená ostatným účastníkom konania. Podľa doručienky nachádzajúcej sa v príslušnom spise kópiu tohto odvolania prevzal právny zástupca sťažovateľov 27. augusta 2009. Vyjadrenie sťažovateľov k tomuto odvolaniu podané nebolo.</p> <p>Potom, keď bol spis krajského súdu predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o odvolaní manželov E. (spis bol doručený najvyššiemu súdu 23. septembra 2009), manželka E. už zastúpení advokátom po uplynutí odvolacej lehoty doručili najvyššiemu súdu 19. februára 2010 doplnenie nimi podaného odvolania (ďalej len „doplnenie odvolania“).</p> <p>Najvyšší súd v zmeňujúcom rozsudku z 18. augusta 2010 po zhrnutí obsahu rozsudku krajského súdu z 2. júla 2009 uviedol: „Proti tomuto rozsudku v zákonnej lehote podali účastníci konania M. E. a M. E. odvolanie prostredníctvom právneho zástupcu ...“, v ďalšom najvyšší súd poukázal na odvolacie dôvody odvolateľov, pričom v plnom rozsahu vychádzal z obsahu doplnenia odvolania a konštatoval, že „... žalobcovia (sťažovatelia, pozn.) sa k odvolaniu účastníkov nevyjadрили“.</p> <p>Ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade najvyšší súd porušil sťažovateľmi označené základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, keď nepostupoval v súlade s pravidlami procesného postupu pri doručovaní odvolania podľa už citovaných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. Podľa názoru ústavného súdu tieto procesné pravidlá stanovené pre faktickú činnosť súdu nebolo možné v danom prípade opomenúť ani pri doručovaní doplnenia odvolania (ktoré opomenutie je zrejmé z postupu najvyššieho súdu), osobitne nie v prípade ak odvolací súd pri svojom rozhodovaní o odvolaní odvolateľov v plnom rozsahu vychádzal z obsahu doplnenia odvolania.</p> <p>Z uvedených záverov ústavného súdu vyplýva, že najvyšší súd svojím postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Sžo 397/2009 a napadnutým rozsudkom z 18. augusta 2010 porušil základné právo sťažovateľov vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.</p>
<p> Použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov</p>	<p>***</p>

<p>spisová značka</p>	<p>I. ÚS 91/2011</p>
<p>sudca spravodajca</p>	<p>Marianna Mochnáčová</p>
<p>druh konania</p>	<p>čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb</p>
<p>druh rozhodnutia a spôsob vybavenia</p>	<p>Nález - vyhovené</p>
<p>dátum rozhodnutia</p>	<p>9. júna 2011</p>
<p>dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv</p>	<p>čl. 46 ods. 1, Ústavy Slovenskej republiky čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach</p>
<p>skutkový stav a základné fakty</p>	<p>Sťažovateľka namietala porušenie označených základných práv rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 8 Sžo 322/2009 z 20. októbra 2010 a rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 8 Sžo 321/2009 z 20. októbra</p>

	<p>2010.</p> <p>Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka si ako oprávnená osoba 13. decembra 2004 uplatnila na príslušnom pozemkovom úrade reštitučný nárok na navrátenie vlastníctva k pozemkom v k. ú. Z. a k. ú. T., ktorých pôvodným vlastníkom bol jej nebohý otec V. D. (zomrel 11. augusta 1960). Pozemkový úrad uznal uplatnený nárok sťažovateľky z dôvodu existencie reštitučného titulu v zmysle § 3 ods. 1 písm. k) zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom (odmietnutie dedičstva v tiesni) len v rozsahu 1/16 s odôvodnením, že poručiteľ bol v čase svojej smrti vlastníkom 1/2 označených nehnuteľností a jeho právnymi nástupcami sa stalo jeho sedem detí a vnučka po zomrelom synovi. Na základe uvedeného pozemkový úrad rozhodnutím z 18. januára 2008 navrátil sťažovateľke vlastníctvo k pozemkom v k. ú. T. (parc. č. 1679 a č. 1675/3) a v k. ú. Z. (parc. č. 521/67) v podiele 1/16 a súčasne rozhodnutím z 22. januára 2008 jej priznal právo na náhradu k pozemkom v k. ú. T. (parc. č. 1739, 1740) v podiele 1/16, a to aj napriek nečinnosti ostatných oprávnených osôb, ktoré svoj nárok podľa zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom včas neuplatnili. Uvedeným postupom by časť „rodinného“ majetku odmietnutého v dedičskom konaní v tiesni všetkými dedičmi po poručiteľovi V. D. zostala vo vlastníctve štátu ako odúmrt'.</p> <p>Na základe opravných prostriedkov podaných sťažovateľkou krajský súd rozsudkom sp. zn. 32 Sp 12/2008 z 29. apríla 2009 potvrdil rozhodnutie pozemkového úradu č. z 18. januára 2008 a rozsudkom sp. zn. 32 Sp 63/2008 z 29. apríla 2009 potvrdil rozhodnutie pozemkového úradu z 22. januára 2008 ako vecne správne.</p> <p>Oba uvedené rozsudky krajského súdu napadla sťažovateľka odvolaniami, o ktorých rozhodol najvyšší súd rozsudkami tak, že rozsudky krajského súdu potvrdil a pre ich správnosť na ne v podrobnostiach poukázal.</p> <p>Podstatou sťažnosti sú tieto námietky sťažovateľky:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Odlišnosť právnych názorov najvyššieho súdu vyjadrených v napadnutých rozhodnutiach v porovnaní s právnymi názormi vyjadrenými v jeho rozsudkoch sp. zn. 6 Sžo 67/2010 a sp. zn. 5 Sžo 67/2010, ktoré sa týkali reštitučného nároku ostatných oprávnených osôb (súrodenci sťažovateľky, resp. ich potomkovia) vzťahujúceho sa na totožnú majetkovú podstatu po poručiteľovi V. D. 2. Nesprávnosť právnych názorov najvyššieho súdu vyjadrených v napadnutých rozhodnutiach, a to najmä pokiaľ ide o <ol style="list-style-type: none"> a) určenie veľkosti vlastníckeho podielu, ktorý má byť navrátený sťažovateľke, b) paušalizovanie zistenia stavu tiesne ako subjektívneho stavu u všetkých ôsmich dedičov po poručiteľovi V. D., c) nedostatočné zistenie prekážky navrátenia vlastníctva k pozemkom poručiteľa podľa § 6 ods. 1 písm. d) zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom.
<p>ratio decidendi</p>	<p>Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že oba rozsudky najvyššieho súdu na ktoré poukázala sťažovateľka (sp. zn. 6 Sžo 67/2010 a sp. zn. 5 Sžo 67/2010) sa vzťahujú na identickú majetkovú podstatu (pozemky v katastrálnom území Z. zapísané v pozemkovoknižnej vložke č. 525 ako parc. č. 521/67 a v katastrálnom území T. v pozemkovoknižnej vložke č. 317 ako parc. č. 1739, v pozemkovoknižnej vložke č. 398 ako parc. č. 1740 a č. 1679 a v pozemkovoknižnej vložke č. 1241 ako parc. č. 1675/5).</p> <p>V oboch porovnávaných prípadoch boli uvedené nehnuteľnosti vyhlásené za odúmrt' v dôsledku odmietnutia dedičstva v tiesni deťmi poručiteľa – právneho predchodcu sťažovateľky (otca V. D.) na základe uznesenia Štátneho notárstva v T. č. D 944/60 zo 6. novembra 1961.</p> <p>V oboch konaniach vedených najvyšším súdom pod sp. zn. 6 Sžo 67/2010 a sp. zn. 5 Sžo 67/2010 navrhovateľa R. H., M. D. a M. I. (ďalej len „navrhovateľa“) rovnako ako sťažovateľka namietali, že najpodstatnejším nedostatkom konania a rozhodovania pozemkového súdu v ich veci bolo vyriešenie otázky týkajúcej sa veľkosti navracaných reštitučných vlastníckych podielov k pozemkom po poručiteľovi, keďže pri jej skúmaní krajský súd vychádzal z existencie stavu tiesne aj u tých účastníkov dedičského konania po V. D., ktorí si reštitučný nárok v stanovenej lehote neuplatnili, a teda nesprávne určil veľkosť priznaných spoluvlastníckych podielov. V konaní vedenom pod sp. zn. 5 Sžo 67/2010 bola ďalšou podstatnou námietkou navrhovateľov námietka nedostatočného zistenia prekážky navrátenia vlastníctva k pozemkom podľa § 6 ods. 1 písm. d) zákona o</p>

navrátení vlastnictva k pozemkom z dôvodu ich zastavania.

Ústavný súd konštatoval, že v skutkovo identických prípadoch najvyšší súd právne posúdil veľkosť navracaného spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnostiam oprávneným osobám, ako aj existenciu prekážky navrátenia vlastnictva k pozemkom odlišne. V napadnutých rozhodnutiach (v spojení s prvostupňovými rozhodnutiami krajského súdu) dospel najvyšší súd k právnomu záveru, že pokiaľ bol poručený V. D. v čase ku dňu svojej smrti vlastníkom 1/2 označených nehnuteľností, sťažovateľke ako jednej z ôsmich oprávnených dedičov v čase odmietnutia dedičstva prináležal spoluvlastnícky podiel len vo veľkosti 1/16 z celku, a to bez ohľadu na počet oprávnených osôb, ktoré si svoj reštitučný nárok po poručení včas uplatnili. Vo vzťahu k existencii zákonnej prekážky pre navrátenie vlastnictva k označeným pozemkom dospeli konajúce súdy k záveru, že pokiaľ podľa evidencie vedenej katastrom nehnuteľností ide o zastavané pozemky, je ich navrátenie do vlastnictva sťažovateľky v súlade s § 6 ods. 1 písm. d) zákona o navrátení vlastnictva k pozemkom vylúčené.

Podľa názoru iných senátov najvyššieho súdu uvedených v rozsudkoch sp. zn. 6 Sžo 67/2010 a sp. zn. 5 Sžo 67/2010 pri určení veľkosti spoluvlastníckeho podielu osôb, ktoré si včas uplatnili nárok na navrátenie vlastnictva podľa zákona o navrátení vlastnictva k pozemkom, je potrebné s poukazom na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 123/2010 z 30. júna 2010 zohľadniť skutočnosť, že nečinnosť ostatných oprávnených osôb, ktoré si svoj reštitučný nárok včas neuplatnili, nemôže eliminovať nárok oprávnenej osoby, ktorá tak urobila, a to najmä vzhľadom na zmysel a účel zákona o navrátení vlastnictva k pozemkom, ktorý spočíva v zmiernení následkov majetkových krívd z obdobia neslobody. V súlade so spomínaným nálezom ústavného súdu sa má medzi všetky oprávnené osoby, ktoré si včas uplatnili svoj nárok na navrátenie vlastnictva, rozdeliť celý reštituovaný „rodinný“ majetok, ktorý bol nesprávne odňatý alebo vzatý. V súvislosti s námietkou navrhovateľov týkajúcou sa nedostatočného zistenia existencie prekážky navrátenia pozemkov z dôvodu ich zastavania najvyšší súd túto odlišne ako v prípade sťažovateľky vyhodnotil ako opodstatnenú, pokiaľ pozemkový úrad a krajský súd vo veci nároku navrhovateľov vychádzali len z evidencie vedenej katastrom nehnuteľností bez bližšieho skúmania, či daná prekážka naozaj existuje.

Rozdiely v súdnych rozhodnutiach sú prirodzene obsiahnuté v každom súdnom systéme, ktorý je založený na existencii viacerých nižších súdov s obmedzenou územnou pôsobnosťou. Úlohou najvyššieho súdu je práve usmerňovať tieto protirečivé rozsudky (Zielinski, Pradal, Gonzales a ďalší v. Francúzsko, ESLP – Veľká Komora, sťažnosti č. 24846/94 a č. 34165/96 až č. 34173/96., bod 59). Podľa názoru ESLP je preto v rozpore s princípom právnej istoty, ktorý je zahrnutý v niekoľkých článkoch dohovoru a tvorí jeden zo základných elementov právneho štátu, situácia, keď najvyšší súd (ako zjednocovateľ rozdielnych právnych názorov) je sám zdrojom hlbokých a trvalých inkonzistencií (m. m. Beian v. Rumunsko, Baranowski v. Poľsko). Rozporné právne názory najvyššieho súdu na identické situácie sú tak v konečnom dôsledku spôsobilé podkopávať dôveru verejnosti v súdny systém (m. m. Sovtransavto Holding v. Ukrajina, ESLP).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatoval, že najvyšší súd v identických, resp. obdobných veciach týkajúcich sa interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona o navrátení vlastnictva k pozemkom uplatňuje rozdielnu judikatúru, čím spochybňuje princíp právnej istoty ako jeden z princípov právneho štátu, ktorý sú povinné pri svojej rozhodovacej činnosti rešpektovať všetky orgány verejnej moci a ktorý je vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu o porušovaní základných práv alebo slobôd garantovaných ústavou (m. m. IV. ÚS 383/08). Táto skutočnosť sama osebe v súlade s doterajšou judikatúrou ústavného súdu, ako aj relevantnou judikatúrou ESLP zakladá v posudzovanom prípade dôvod na vyslovenie porušenia ústavou, listinou, dohovorom a paktom garantovaných práv sťažovateľky bez toho, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšou argumentáciou sťažovateľky uvedenou v sťažnosti.

Ústavný súd zotrváva tak na svojej ustálenej judikatúre, ktorú prezentoval aj v náleze sp. zn. I. ÚS 123/2010.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky zaručených jej čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny, ako aj práva zaručeného jej čl. 1 dodatkového

	protokolu, ústavný súd uvádza, že v nadväznosti na vyslovenie porušenia základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 14 ods. 1 paktu a zrušenie rozsudkov najvyššieho súdu sp. zn. 8 Sžo 322/2009 a sp. zn. 8 Sžo 321/2009 (bod 2 výroku tohto nálezu) sa v súlade s doterajšou judikatúrou ústavného súdu (II. ÚS 182/06, IV. ÚS 311/08) otvára priestor na to, aby sa najvyšší súd sám vyrovnal s ochranou označených práv hmotného charakteru. Ústavný súd preto sťažnosti v tejto časti nevyhovel, uprednostňujúc právomoc všeobecného súdu na ochranu subjektívnych hmotných práv účastníkov konania pred ochranou v konaní pred ústavným súdom (bod 4 výroku tohto nálezu). Ústavný súd v tejto súvislosti prihliadol aj na zásadu minimalizovania zásahov do právomoci iných orgánov verejnej moci, keďže nálezom zrušujúcim rozhodnutie o poslednom procesnom prostriedku, ktorý zákon sťažovateľke na ochranu jej práv poskytuje, sa vytvoril priestor na ochranu namietaného porušenia týchto práv v rámci sústavy všeobecných súdov (obdobne pozri napr. IV. ÚS 128/07).
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	I. ÚS 123/2010 Zielinski, Pradal, Gonzales a ďalší v. Francúzsko, ESLP – Veľká Komora, sťažnosti č. 24846/94 a č. 34165/96 až č. 34173/96., bod 59 Beian v. Rumunsko, Baranowski v. Poľsko Sovtransavto Holding v. Ukrajina, ESLP

Nálezy – priet'ahy v konaní:

spisová značka	I. ÚS 23/2011
sudca spravodajca	Peter Brňák
druh konania	čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - vyhovené
dátum rozhodnutia	9. júna 2011
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka namietala porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov postupom okresného súdu v dedičskom konaní, ktoré začalo v roku 2004.
ratio decidendi	<p>1. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom posúdenia je konanie týkajúce sa dodatočného prerokovania novoobjaveného dedičstva, ktoré sa začalo 26. novembra 2004 a dosiaľ nebolo na súde prvého stupňa skončené. K času rozhodovania ústavného súdu konanie vedené okresným súdom v predmetnej veci trvá viac ako šesť rokov.</p> <p>Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd v posudzovanej veci zobral do úvahy skutkový stav veci a platnú právnu úpravu relevantnú na rozhodnutie (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97 a iné). Na základe týchto hľadísk konanie o dodatočné prerokovanie dedičstva nehodnotil ako právne a skutkovo zložitú, aj keď určité predĺženie dedičského konania má okolnosť, že jeden z dedičov v priebehu dedičského konania zomrel.</p> <p>2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mohla byť osobitne zohľadnená pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom. Procesné návrhy sťažovateľky neboli dôvodom doterajšej dĺžky súdneho konania.</p> <p>3. Okresný súd nesie zodpovednosť za priet'ahy, aj keď prerokovaním dedičstva poveril notára podľa § 175za OSP, pretože nekontroloval povereného notára a nevyužil možnosť odňať mu vec, ktorú mu dáva § 175zb ods. 1 OSP, ak napriek predchádzajúcemu upozorneniu spôsobil zbytočné priet'ahy v súdnom konaní. Okresný súd mal možnosť poveriť úkonmi v konaní o dedičstve iného notára podľa rozvrhu práce. Navyše, odňatie veci poverenému notárovi, ktorý spôsobil priet'ahy v konaní, nie je</p>

	<p>súdny rozhodnutím. Aj súdny komisár konal nesústredene a efektívne, čím spôsobil prieťahy v konaní, ak nesprávne vyhodnotil predložené doklady.</p> <p>Konanie prebieha ďalej bez toho, aby bolo na okresnom súde skončené vydaním právoplatného rozhodnutia. Napokon aj predseda okresného súdu priamo uznal prieťahy v súdnom konaní v liste z 1. marca 2011.</p> <p>Ústavný súd hodnotí obdobie nečinnosti okresného súdu ako zbytočný prieťah v trvaní viac ako 3 roky a 4 mesiace. Za nečinnosť v danej veci treba považovať aj okolnosť, že vo veci boli vydané rozhodnutia, ale tie boli v dôsledku svojej závadnosti krajským súdom zrušené. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejedanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.</p> <p>Ústavný súd priznal sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 000 €.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97

spisová značka	I. ÚS 128/2011
sudca spravodajca	Peter Brňák
druh konania	čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - vyhovené
dátum rozhodnutia	9. júna 2011
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka namietala porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov postupom okresného súdu v konaní o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré začalo v roku 2002.
ratio decidendi	<p>1 Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom konania je návrh na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, teda po právnej stránke štandardná občianskoprávna vec patriaca do rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre zastáva názor, že takéto konanie vedené proti osobám zúčastneným v konaní čiastočne patrí ku skutkovo zložitejším veciam, lebo na strane odporcov je 27 účastníkov a na posúdenie veci musel okresný súd pribrať do konania znalcov.</p> <p>2 Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov, v preskúmvanej veci ústavný súd v neprospech sťažovateľov zohľadnil odvolanie doručené okresnému súdu 20. júna 2002 proti nariadeniu predbežného opatrenia, ktoré bolo posúdené odvolacím súdom ako neoprávnené, ako aj návrh na zmenu predbežného opatrenia z 25. mája 2006 a jeho späťvzatie, o ktorom musel okresný súd rozhodovať uznesením. Ďalej neoprávnené namietanie zaujatosti zákonného sudcu (28. mája 2003), ktoré takto posúdil nadriadený súd. Sťažovateľky aj ich právny zástupca sťažovali postup súdu aj tým, že 28. apríla 2004 sa bez ospravedlnenia nezúčastnili súdneho pojednávania.</p> <p>3. Ústavný súd z hľadiska prieťahov v konaní hodnotil postup okresného súdu ako celok. Napriek tomu, že okresný súd vykonal niektoré procesné úkony spojené s prípravou pojednávania, odstraňoval nedostatky podania a doručoval písomnosti v posudzovanej veci, vykonával pojednávania, rozhodoval o zmenách žalobného návrhu (5-krát), predseda nekonal koncentrovane a efektívne. Je to zrejme aj z toho, že okresný súd od 29. marca 2006, keď mu bol spis vrátený krajským súdom, do 21. septembra 2007, t. j. viac ako 19 mesiacov, bol úplne nečinný. Následne bol úplne nečinným od 22. septembra 2006 až do 14. februára 2008, keď vyzval Matričný úrad v M. na zaslanie úmrtného listu, t. j. nevykonával žiaden procesný úkon 4 mesiace a 22 dní. Napokon okresný súd za viac</p>

	<p>ako 9 rokov súdneho konania nerozhodol ani raz vo veci samej.</p> <p>16. Ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní z dôvodu jeho nečinnosti, ako aj celkového trvania tohto konania (viac ako 9 rokov) došlo u sťažovateľiek k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Uvedenú dĺžku konania nemožno v rozumnej miere ospravedlniť žiadnymi relevantnými okolnosťami tohto prípadu. Napokon prietahy v konaní priznal aj okresný súd. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľiek okresným súdom na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy tak, ako to je uvedené vo výroku 1 tohto rozhodnutia.</p> <p>Ústavný súd priznal sťažovateľkám primerané finančné zadosťučinenie v sume po 2 000 €.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESRP a iných súdov	***

spisová značka	I. ÚS 107/2011
sudca spravodajca	Marianna Mochnáčová
druh konania	čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - vyhovené
dátum rozhodnutia	9. júna 2011
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ namietal porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov postupom okresného súdu v konaní o náhradu škody, ktoré začalo v roku 1997.
ratio decidendi	<p>1. Predmetom konania vo veci vedenej okresným súdom je žaloba o náhradu škody spôsobenej smrteľným úrazom, ktorej sa domáha žalobkyňa (manželka nebohého) voči sťažovateľovi za účasti vedľajšieho účastníka. Pokiaľ ide o právnu zložitosť, možno vysloviť názor, že v danom prípade ide o bežnú súčasť sporovej agendy všeobecných súdov. Podkladom pre rozhodovanie týchto sporov je súdnou praxou dostatočne ustálená a používaná právna úprava Občianskeho zákonníka a Občianskeho súdneho poriadku. Pokiaľ ide o faktickú zložitosť, ústavný súd akceptuje, že rozhodovanie v konkrétnej veci predstavuje určitý stupeň zložitosti súvisiaci so zisťovaním priemerného zárobku nebohého, ako aj majetkových pomerov žalobkyne a z toho vyplývajúce opakované upresňovanie žaloby zo strany žalobkyne. Ústavný súd vychádzajúc z doterajšej dĺžky konania, jeho priebehu a dosiaľ dosiahnutých výsledkov na záver konštatuje, že nezistil také okolnosti, ktoré by zdôvodňovali viac ako 13-ročný priebeh konania jeho zložitou.</p> <p>2. Ústavný súd vychádzajúc zo sťažnosti, jej príloh, predloženého súdneho spisu, stanoviska podpredsedu okresného súdu a vyjadrenia právneho zástupcu sťažovateľa nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mohla byť osobitne zohľadnená pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prietahom.</p> <p>3. Ústavný súd zo spisového materiálu zistil, že konanie okresného súdu vykazuje obdobia nečinnosti v celkovom trvaní takmer 3 roky, a teda zbytočné prietahy v konaní spôsobené okresným súdom.</p> <p>V konaní boli zistené tri dlhodobejšie obdobia nečinnosti, keď okresný súd nekonal bez toho, aby mu v tom bránila zákonná prekážka.</p> <p>Z prehľadu procesných úkonov tiež vyplýva, že súdny spis sa v hodnotenom období opakovane (trikrát) nachádzal na krajskom súde z dôvodu rozhodovania o riadnych opravných prostriedkoch podaných vedľajším účastníkom, ku ktorým sa sťažovateľ následne pripojil. Tieto obdobia v celkovom trvaní takmer 57 mesiacov nemožno pripísať</p>

	<p>na vrub okresnému súdu, ktorý dĺžku ich trvania žiadnym spôsobom nemohol ovplyvniť.</p> <p>O nesústredenom a neefektívnom postupe okresného súdu svedčí niekoľkonásobné zrušenie jeho rozhodnutí v odvolacom konaní.</p> <p>Vzhľadom na neefektívnu a nesústredenú činnosť okresného súdu, ako aj na obdobia konania poznačené jeho nečinnosťou nemožno postup okresného súdu a celkovú dobu konania (viac ako 13 rokov) považovať za ústavne akceptovateľné vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené práva sťažovateľa boli porušené.</p> <p>Vzhľadom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania okresného súdu, ako aj na záver o jeho nečinnosti a neefektívnom a nesústredenom postupe, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, najmä skutočnosť, že konanie vo veci nie je ani po trinástich rokoch od jeho začiatku do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 4 000 € sťažovateľovi za primerané finančné zadostučinenie</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESRP a iných súdov</p>	<p>***</p>

Spracovala : JUDr. Zuzana Gajdošová

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.